

KAHRAMANMARAŞ İLİ ELBİSTAN İLÇESİ VE KARAHASANUŞAĞI

İNSAN HAKLARI ALT KOMİSYONU

- İNCELEME RAPORU -

5 ve 6 Mayıs günleri heyetimiz Kahramanmaraş ili ve Elbistan ilçelerinde, Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İMAMOĞLU tarafından Komisyonumuzda ve Meclis Genel Kurulu'nda yapılan konuşmalar ışığında "Yaşama hakkının" sağlanması konusunda inceleme ve temaslarda bulunmuştur.

Vali, İl Jandarma Alay Komutanı, Emniyet Müdürü, Elbistan Kaymakamı ve Elbistan Emniyet Müdürü ve Jandarma Yetkilileri ile temasta bulunulmuş gerek Karahasanusacağı köyünde 15 Nisan 1991 günü 6 kişinin öldürülmesi olayı gerekse bölgede meydana gelen diğer olaylar hakkında görüş ve kanaatları öğrenilmiştir.

Bölgede can güvenliğini tehdit eden propaganda ve eğitim çalışmalarının 1966 yıllarına kadar gerilere gittiği bölücü örgütlenmelerin 1976-77 yıllarında Gaziantep ve Adıyaman illerinde ilişkili olarak Kahramanmaraş ve Pazarcık ilçesinde yoğunlukla tamamlandığı ve 1979 Şubat ayından sonra PKK örgüt mensuplarının silahlı şiddet eylemlerine giriştikleri öğrenilmiştir.

Elbistan-Pazarcık ilçelerinin coğrafi konumu itibariyle kırsal eyleme müsait olduğu gibi Hatay ve Gaziantep sınır boylarından giriş yapan teröristlerin bu çevredeki mezhep farklılığından ve etnik yapı farklılığını tahrik ederek kendilerinin kolayca ikmal ve barınma imkanı sağlama avantajı olacağı inancı yanında, bölgenin Gaziantep-Adıyaman-Malatya yol bağlantısında bir düğüm yerinde olması avantajını da değerlendirmek için bölge önem kazanıyor. Ayrıca Ortadoğu bölgesindeki son gelişmeler PKK örgütünün Türkiye içerisinde de Bekeş Vadisi'ndeki eğitim kampları modelinde çalışma yapmak üzere Nurhak-Engizek dağ silsilesini

seçmiş olma ihtimali de arazi yapısının sağlayacağı avantaj sebebiyle mümkün görüldüğü yolunda bilgi edinilmiştir.

Bu bilgiyi doğrular mahiyette Nisan 1991 ayı içerisinde aşağıdaki dört olayında cerayarı bölgede endişeli bir bekleyiş ve ortam yarattığı gözlenmiştir.

a- 15 Nisan 1991 günü Karahasanusuğu köyü yakınlarında, bu köye ait köy münibüsü durdurulmuş, 6 vatandaş teröristlerce taranarak öldürülmüştür.

b- 22 Nisan 1991 günü Alishar-Türkmenler yol güzergahında yol mayınlanmış, yoldan geçen koyun sürüsü mayınları patlatmıştır.

c- 27 Nisan 1991 günü Kullar köyü köy korucusu PKK militanlarınca kaçırılmıştır.

d- 29 Nisan 1991 günü Alishar-Ekinözü yol güzergahına yine patlayıcı madde döşendiği öğrenilmiştir.

Ayrıca bölgeye elli kişiyi aşkın PKK militanı geldiği yolunda da yaygın söylenti tespit edilmiştir.

Ayrıca 15 Nisan'da meydana gelen ölümlü olaydan sonra ilçe merkezinin iki sefer silahlı gruplarca basılarak mezhep ayrıcalığının da tahrik edilerek kargaşa çıkarılacağı yolunda da duyular alındığı yetkililerden öğrenilmiştir.

Yetkililerin tüm iyiniyet ve çabalarına rağmen yukarıda sıraladığımız olaylar ve söylentiler bölge halkında ve yetkililerde oldukça can güvenliği açısından ciddi bir endişe yarattığı gözlenmiştir. Bu endişeyi geçmişte yaşanan Maraş Olaylarının şuurlardan hala çıkmayan etkisi ve psikolojik ortamı da daha artırmakta olduğu gözlenilmiştir.

Asayişten ve can güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan il yöneticileri ile yapılan temasta Ocak ayı başında Karahasanusuğu Köyünün hassasiyeti görülerek 25 kişilik geçici köy korucusu kadrosu verilerek Jandarma timi tarafından bu korucuların eğitildiği öğrenilmiştir.

Ayrıca köyde korucuların eğitimi ve asayişin sağlanması için o tarihten beri bir jandama timinin geçici olarak görevlendirildiği ve halen bu köyde buldukları öğrenilmiştir.

Ayrıca Elbistan İlçe Jandarma Komutanlığı'nca köy muhtarlarının köy toplu taşıma araçlarına toplu seyahatlerde mutlaka silahlı köy korucusu refakatinde seyretmeleri yolunda şifahi olarak uyarıldıkları 15 Nisandaki olaydan sonrada yazılı olarak ikaz edildikleri öğrenilmiştir.

Yetkililer ayrıca sürekli olarak köylüleri zabıtaya can güvenliğini tehdit eden teröristlerin yakalanması konusunda uyarmalarına rağmen kendilerinden bilgi alınmadığı gibi zaman zaman da teröristler bizim köye hiç uğramazlar gibi yanıltıcı bilgi verdikleri yolunda beyanlarına rastlanılmış, hatta 15 Nisan tarihli olayın cenaze töreninde oğlu ölen bir çobanın olayında üzüntüsü ile teröristlere "Bunu benim oğluma nasıl yaparsınız" diye feryat ettiğini, oğlunun onlara korku ile birkaç sefer yemeğini de yedirdiği feryadını duyduklarını anlatmışlardır.

Bu çobanın zabıtaban olaydan önce teröristlere yataklık ve yardım ettiği yolundaki ihbar üzerine alınan ifadesinin ise tam aksi yönde olduğu öğrenilmiştir.

Yapılan temaslarda yetkililerin son olaylar üzerine Elbistan'a bir komando birliğine takviye olarak intikal ettirdikleri öğrenilmiştir. Ayrıca bölgede kırsal alanın kontrol altına alınmasında etkin rol oynayacak olan yerlere yeni jandarma Karakolları yapımı yönünde ciddi çalışmalara başlanıldığı öğrenilmiştir. Ayrıca, yetkili üst makamlardan son endişeli durumla etkin mücadele için şart olan kaliteli sayıda personel ataması ve diğer konularda da taleplerini arz ettikleri öğrenilmiştir.

Karahasanuşağı köyü muhtarının bir süre önce (3-4 ay önce) teröristlerin kendisini vuracakları korkusu ile Kaymakamlıktan izin alarak yurt dışına izinli çıktığı ve dönmediği ve dönmeyeceği, köye yapılan ziyaret sırasında öğrenilmiştir.

Alınan bilgiler, yapılan temaslara sonucu insan haklarının en başında gelen can güvenliği ve yaşama hakkının mahalli yetkililerin bütün samimi gayretlerine rağmen tam olarak sağlanamayacağı yolunda tereddüt olduğu, bölgeye özel önem vermek gerektiği ve aşağıda sayacağımız ek önlem, yetki ve hizmetlerin bölgenin hassasiyeti gözönüne alınarak getirilmezse sıkıntının boyutunun büyüyerek devam edeceği kanaatine varılmıştır.

- Yapılan temaslarda Elbistan ilçesinin alan olarak ve nüfus olarak çapının standart bir ilçe yönetim kadrosu ile yönetilemeyecek kadar kapsamlı olduğu, ayrıca ilçe sınırlarında TKİ Termik Santrali'nin üçbin işçisi ile Şeker Fabrikası'nın mevsime göre değişen 500-600 civarında işçisinin bulunmasında ilçenin önemini bir kat daha artırmaktadır. Kaymakamlık teşkilatının bugünkü standart yapısı ile ilçenin yönetimi ekonomik, sosyal ve bürokratik yönden mümkün görülmemekte, asayiş yönünden özel önem vermeyi gerektirmektedir.

Elbistan ilçesi son olarak Nurhak ve Ekinözü olmak üzere üç ilçeye bölündüğü görülmüştür.

Ancak bu yeni iki ilçeye Kaymakam atanmadığı gibi asayiş kökünden etkileyecek olan polis ve jandarma teşkilatlarında 1990 tarihinden beri kurulmadığı görülmüştür.

Elbistan ilçesinin coğrafi konumu, ekonomik potansiyeli ve yukarıdan beri izah etmeye çalıştığımız asayiş durumu hizmetin daha iyi gelmesi açısından İl'e olan uzaklığıda gözönüne alınırsa (yaz aylarında 2,5-3 saat, kış aylarında da 5 saat) ulaşım güçlüğü burada il teşkilatı çapında bir teşkilatla muvaffak olunacağı kanaatini yaratmaktadır.

Ayrıca Karahasanusığı köyünün 47 Km. olan ilçeye uzaklığı, coğrafi konumu ve bölge köylerinin merkezinde olması ve en fazla nüfusa sahip olması avantajı yanında ortaokulu, sağlık ocağı gibi avantajları yanında asayiş ve can güvenliği yönünden yaşanan sıkıntının köklü çözümü için ilçe teşkilatı kurulmasının tıpkı Elbistan ilçesinin il yapılmasıyla elde edilecek avantaj ve köklü çözümü sağlayacağı kanaati hakimdir.

Ayrıca bölgeye teröristlerin girip çıkmasında önemli bir odak noktası teşkil eden Maraş-Pazarcık-Gaziantep yol ayrımında bulunan Narlı kasabasının bu asayiş ve can güvenliği açısından önemi gözönüne alınarak ilçe teşkilatı çapında asayiş teşkilatı organize edilmezse demiryolu, karayolu ve arazi yapısı ile asayişin önemli etkileyen bir çıban başı olarak etki yapmaya devam edeceği öğrenilmiştir.

Bu köklü çözümleri ivedi üretme yolunda gayret sarfetmeye başlanması yanında hemen çözülmesi gereken öneri ve isteklerde tesbit edilmiştir:

- Bölgenin asayiş ve can güvenliği yönünden hassasiyeti gözönüne alınarak ivedi İçişleri Bakanı'nın önerisi üzerine prosedürü tamamlanılarak Başbakan'ca Olağanüstü Hal Bölgesi Mücavir Alanı kapsamına alınması problemlerin çözümüne hız katacağı kanaati yaygındır. Nurhak dağı - Koç dağları - Sırıklı dağları - Engizek dağlarının normal zabıta operasyonlarında muvaffak olma şartlarının zorlaştırdığı Elbistan bölgesinde jandarmanın sürekli muvaffakiyeti için ivedi helikopter destekli temizlik hareketi zarureti dile gelmektedir. Ayrıca sürekli bölgenin kontrolü için Nurhak ilçesi Ekinözü ilçesi ile jandarma ve polis teşkilatları hemen kurulmalı, ayrıca Bozlar, Köy Karakolu, Höplek Köy Karakolu, Ambar Köyü Karakolu (Koç dağı), Düzbağ Köyü Karakolu ve diğer uygun stratejik yerlere zabitanın talebine uygun ödenek ayrılıp teknik çalışma yapılarak süreklilik sağlanmasında yarar görüldüğü kanaatine varılmıştır.

Ayrıca bölgeye PKK militanlarının son zamanda verdiği önem gözönüne alınarak jandarma ilçe birlik binaları tamamlandırılıp, komando imkanından da can güvenliği sağlanana kadar yararlanılma arzusu tesbit edilmiştir.

Karahasanuşağı köyünün bölgesel özelliği dikkate alınarak, şu anda geçici asayiş görevi yapan jandarma mutlaka sabit karakol haline gelme ihtiyacı vardır. Bu iş için elverişli olduğu söylenen Karan Kursu binası veya eski okulun verileceği köylüce beyan edilmiştir.

Bu köydeki korucuların verimli çalışması için el telsizi ve dürbün talepleri olduğu tesbit edilmiştir.

- Köy korucularının sağlık sigortası problemi verim açısından çözümlenmesinde yarar olduğu tesbit edilmiştir.

Köy korucusu talebi gözönüne alınarak değerlendirilmelidir.

- Jandarma uzman çavuş tahsisi artırılmalıdır.

- Elbistan ilçesinin özel durum gözönüne alınarak Emniyet Teşkilatı bünyesinde mutlaka 6^{nı} müdürlükçe desteklenen Emniyet İstihbarat Birimi kurulmasında yarar olduğu kanaati tesbit edildi. İstihbarat ödeneği artırılmalı.

- Emniyet ve Jandarma % 100 kadroya çıkmalı.

- Emniyet teşkilatı kadroları yetenekli elemanlarla tamamlanmalı, destek olunmalıdır, talebi mevcut.

- Emniyet Teşkilatına yeterli onarım ve yakıt ödeneği gönderilmelidir.

Elbistan ilçesi il yapılarak veya bu haliyle emniyet ve jandarma personeli için şark ili sayılması, personelin kalitesini yükseltici faktör olacağı inancı vardır.

- Elbistan ve Pazarcık bölgesinde yerleşimin çok dağınık olduğu hizmeti aksattığı, bu açıdan köy ve mezra toplulaştırma konusu incelenmeli.

- Asayiş hizmetlerinde sürat sağlamak için özel idare bütçelerine bu iş için münhasıra ödenek konulması konusu İçişleri Bakanlığı'nca ele alınmalı.

- Maraş ili ilçelerinden 6'sında Kaymakam olmadığı tesbit edilmiştir. İvedi yetenekli kaymakamlar görevlendirilmeli.

- Yeni ilçe yapılan Nurhak ilçesi, Ekinözü ilçesi ve Çağlayancerit ilçesi 6'ncı sınıf ilçe statüsü verilerek, tecrübeli kaymakam atanma imkanı yaratılmalı, aksi halde 5'nci sınıf tecrübesi bu bölgede yetersiz kalacağı endişesi vardır.

- Asayiş açısından hassasiyeti olan Karahasanuşağı köyü telefonu otomatik santral telefonu haline gelmeli, hassasiyeti olan birkaç yerede vilayetle temas sağlanarak otomatik santral konusu çözülmeli, aksi halde başkasının yanında köylü telefonla konuşmamakta olduğu tesbit edildi.

Elbistan,, Nurhak, Ekinözü, Çağlayancerit ve Pazarcık ilçelerinin can güvenliği ve asayiş yönünden hassasiyeti gözönüne alınarak özellikle yağışlı mevsimlerde ulaşım zorluğu çekilen yerlerde sanat yapıları süratle köy hizmetleri teşkilatınca tamamlanmalı, ayrıca Elbistan ve Pazarcık köy hizmetleri bakım evlerinin araç-gereç ve ödeneği takviye edilmesinde yarar olduğu kanaati tesbit edilmiştir.

SONUÇ: Görevlilerin eldeki imkanlarla olayları haber alma ve önlemeye iyiniyetle gayret ettikleri fakat son gelişmeler ışığında yukarıda saydığımız ve tesbit ettiğimiz hizmet, yetki ve imkanlar temin edilmediği takdirde olayların büyüme ve can güvenliğini tehdit etmekte olduğunu, bu psikolojinin yaygınlaşma ve yoğunlaşma yönünde geliştiğini bu hususunda, başarıda menfi rol oynayacağını Meclis Başkanlığı yoluyla ilgili yerlere intikalinin Komisyonumuzun değerlendirme ve takdirine sunmakta yarar görmekteyiz.

S a y g ı l a r ı m ı z l a